

Tuomiokirkon ja Vanhan Suurtorin alueiden tapahtumainfra

Hankekortti

Turun kaupunki

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Hankkeelle asetetut tavoitteet	4
3 Rakennuspaikan erityispiirteet	5
4 Suunnittelu- ja suojelutilanne	5
4.1. Kaavoitus	5
4.2. Kansallinen kaupunkipuisto	8
4.3. Vanhankaupungin kehittäminen	9
4.4. Raitiotie	10
5 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt	10
6 Arkeologinen kulttuuriperintö	10
7 Tapahtumainfran suunnittelu	11
8 Suunnitteluratkaisuista	12
9 Hankkeen vaikutukset kunnossapitoon	13
10 Hankkeen kytkeytyminen muihin hankkeisiin	14
11 Hankkeen riskit	14
12 Hankkeen kestävän kehityksen tavoitteet	15
12.1. Energiatehokkuus	15
12.2. Kiertotalous	15
13 Viestintä	16
14 Arvio hankkeen toteuttamiskustannuksista	16
15 Tavoiteaikataulu	17
16 Liitteet	17

Tuomiokirkon ja Vanhan Suurtorin alueiden tapahtumainfra

Tuija Alihaanperä, Tomi Hangisto, Samuli Saarinen

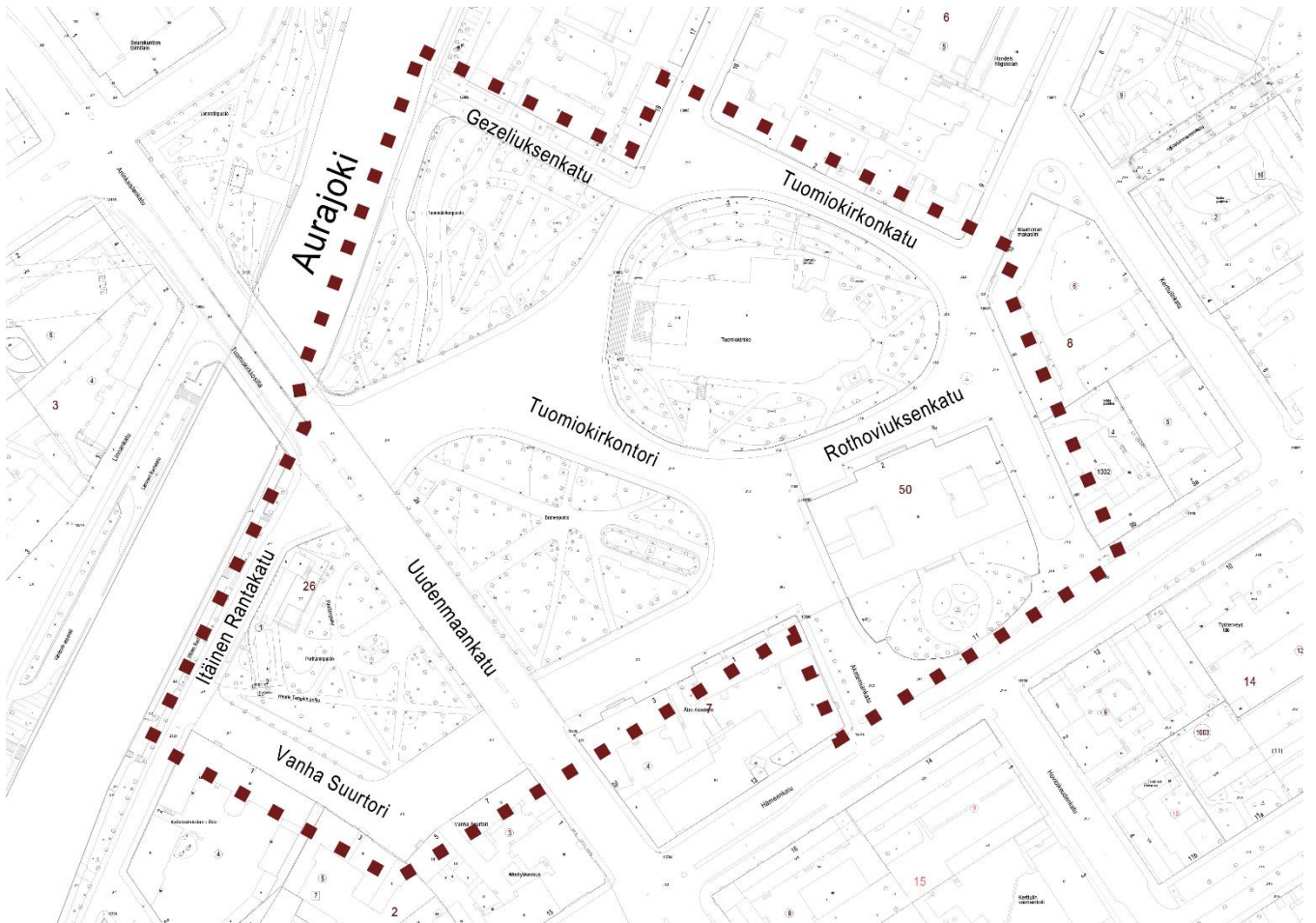
21.5.2024

1 Johdanto

Vanha Suurtori ja Tuomiokirkon alue ovat keskeisiä tapahtuma-alueita Turussa. Vanhalla Suurtorilla on jo vuosikymmenien ajan järjestetty Keskiaikaiset markkinat (nyk. Keskiajan Turku) ja Vanhan Suurtorin joulumarkkinat. Niiden lisäksi alueella järjestetään useita muitakin tapahtumia erityisesti kesäviikonloppuisin. Tuomiokirkontorilla puolestaan on ollut vuodesta 2020 alkaen touko–elokuussa Kirkkopuiston terassi, ja torilla on järjestetty DBTL-tapahtuma vuodesta 2019. Niiden lisäksi torialueella järjestetään vuosittain muutamia pienempiä tapahtumia, kuten Suvivirsikirkko. Vuosien varrella Tuomiokirkkotorilla on järjestetty useita positiivista näkyvyyttä saaneita suur tapahtumia, esimerkiksi Jokamiesnäytelmä ja Kirkkopäivät.

Vanhan Suurtorin ja Tuomiokirkon alueen nykyinen tapahtumainfra ei tällä hetkellä palvele parhaalla mahdollisella tavalla tapahtumien järjestämisen tarpeita. Vanhalla Suurtorilla on tarjolla sähköä, puistossa on puistovesijohto mutta viemärit puuttuvat kokonaan. Tuomiokirkontorilla infraa ei juurikaan ole, ja esimerkiksi Kirkkopuiston terassia lähinnä oleva vesipiste sijaitsee Piispankadun ja Tuomiokirkonkadun risteysalueella.

Kaupunginhallitus teki joulukuussa 2020 päätöksen Tuomiokirkon alueen ulkotarjoilualueen periaatteista ja jatkotoimenpiteistä (kh 17.12.2020 § 580). Siinä todettiin, että alueen infran parantamiseen yhteisterassin ja tapahtumien näkökulmasta on kaupungin puolesta kiinnitetty huomiota ja että alueen infran parantamisen suunnittelu on aloitettu yhteistyössä Vanhakaupungin alueella jo toimivien tapahtumatuottajien kanssa. Keskustan kehittämisen kärkihanke vastasi infran suunnittelun edistämisestä ja kokosi sitä varten laajan joukon kaupungin asiantuntijoita. Suunnitelmien tekemisestä vastasivat Ramboll oy ja Turku Energia. Hankekortin tekemisestä vastasivat hankepääällikkö Tuija Alihaanperä Keskustan kehittämisen kärkihankkeesta sekä miljöösuunnittelija Tomi Hangisto ja suunnittelija Samuli Saarinen kaupunkisuunnittelun palvelukokonaisuudesta.

Suunnittelualueen kartta

2 Hankkeelle asetetut tavoitteet

Alueiden tapahtumainfra (vesi-, sähkö- ja viemärioliittymiä) on hyvin puutteellista. Hankkeen tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa alueille sellainen tapahtumainfra, joka palvelee tapahtumajärjestäjiä ja helpottaa tapahtumien järjestämistä. Tapahtumainfra tarjoaa pienille toimijoille, kuten yhdistyksille mahdollisuuden järjestää omaan toimintaansa liittyvää toimintaa tai tapahtumia alueella.

Vanhankaupungin alueelle on mahdollista lisätä sellaisia tapahtumia, jotka soveltuvat alueen luonteeseen ja jotka ajoittuvat myös talviaikaan. Ne tukevat Vanhankaupungin kehittämisen tavoitetta aktivoida alueen ympärivuotista elävyyttä tarjoamalla toimijoille mahdollisuus tuottaa kaikenikäisille suunnattua ja ympärivuotista kulttuuri-, tapahtuma-, liikunta- ja palvelutarjontaa. Lisäksi tapahtumat lisäävät Vanhankaupungin vetovoimaa ja tekevät julkisista kaupunkitiloista entistä toimeliaampia.

Valaistuksen lisäämisen ja uudistamisen tavoitteena on sekä parantaa alueen puistojen valaistusta että lisätä alueen turvallisuutta. Muutamia huonokuntoisia ajonestopollareita

uusitaan. Näillä toimilla saadaan ylläpidettyä liikenneturvallisuutta sekä parannettua osaltaan kaupunkiympäristön esteettistä laatua.

3 Rakennuspaikan erityispiirteet

Suunnittelualue on yksi valtakunnan merkittävimmistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä ja maamme vanhinta urbaania aluetta. Historiallisia arvoja vaalitaan suunnittelussa esimerkiksi nupu-, noppa- ja kenttäkivin päällystetyin katupinnoin ja käyttämällä historialliseen ympäristöön soveltuvia elementtejä lyhtyvalaisimissa, kivipollareissa sekä suurten puiden elinolosuhteiden turvaamisessa. Alueen merkityksellisyyttä korostavat myös lukuisat julkiset taideteokset ja muistomerkit.

Nykyisessä ulkoasussa on piirteitä sekä vuoden 1827 Turun paloa edeltävältä että sen jälkeiseltä ajalta. Palon jälkeen Tuomiokirkon ympärille jätettiin monumentaalista avointa tilaa. Puistot ja aukiomainen tila yhdessä muodostavat merkittävää ja monikäyttöistä julkista kaupunkiympäristöä.

Myös Vanha Suurtori laajeni palon jälkeen L-muotoiseksi Uudenmaankadun suuntaan. Näin muodostui näkymäakseli, jonka päätteinä sijaitsevat kirkon puolella Akatemiantalo ja Brinkkalan talo Suurtorilla. Aksiaalista sommitelmaa toteutettiin myös Porthanin- ja Brahenpuistoihin niiden nimikkohenkilöiden veistosten yhteyteen. Puistojen kaareilevat käytävät sen sijaan ottavat vaikutteita englantilaistyyllisestä maisemapuutarhasta.

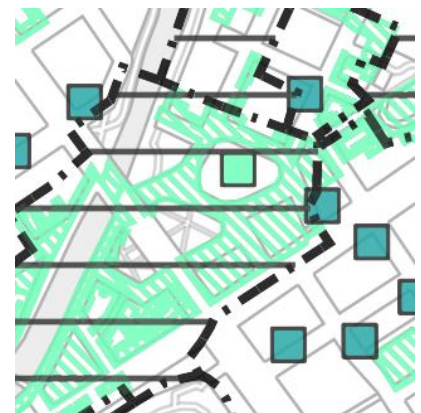
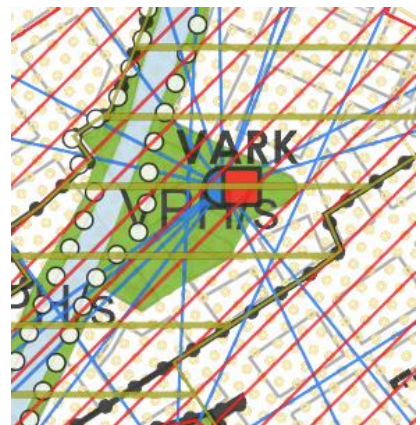
Alueella on suuri potentiaali erilaisten tapahtumien ainutlaatuisena ja arvokkaana julkisena ”juhlatilana”. Alueella säilytetään ainutlaatuisia historiallisia ja maisemallisia arvoja ja luodaan uutta sisältöä kaupunkikulttuuriin.

4 Suunnittelu- ja suojelutilanne

4.1. Kaavoitus

Alueen keskeinen sijainti ja huomattava merkitys kulttuuriympäristönä on maakuntakaavassa sekä voimassa olevassa yleiskaavassa (Yleiskaava 2020) sekä vuonna 2023 hyväksytyssä yleiskaavassa (Yleiskaava 2029, ei vielä lainvoimainen).

Yleiskaava 2029 sisältää kahdeksan kaavakarttaa. Kartalla 1 (yhdyskuntarakenne) suunnittelualue on osoitettu merkinnällä VPH/s: historiallinen puistoalue, jolla ympäristö säilytetään. Määräyksenä on: Alueen suunnittelussa ja käytössä tulee ottaa erityisesti huomioon alueen kulttuurihistorialliset, maisemalliset ja puutarhataiteelliset sekä mahdolliset arkeologiset arvot ja luontoarvot. Kartalla 4 (liikenne) on mahdollista raitiotietä varten osoitettu joukkoliikenteen laatukäytävänä reitti Hämeenkadulta Tuomiokirkolle (keltainen viiva). Sille on suunnittelualueella varattu kaksi linjavaihtoehtoa, joista toinen olisi Uudenmaankadun kautta kulkeva ja toinen kulkisi Akatemiankadulta Tuomiokirkontorille. Pyöräilyn pääverkosto on osoitettu kulkemaan Uudenmaankadun myötäisesti (sininen palloviiva). Porthaninpuistoa ja Brahenpuistoa reunustavat Vanha Suurtori, Tuomiokirkontori sekä Läntinen Rantakatu ja Rothoviuksenkatu on esitetty kuuluvan keskustan kävelyalueeseen (violetti viiva). Kartalla 7 ja 8 (viherympäristö, maisema ja muinaisjäännökset sekä arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet) on osoitettu ympäristöön liittyvät erityiset maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot. Historiallisen puistoalueen ohella kaavakartalle on merkitty Tuomiokirkko historiallisena maamerkinä keskeisine näkösuuntineen. Lisäksi kirkko on rauhoitettu kiinteä muinaisjäännos sekä ehdolla luetteloon valtakunnallisesti merkittävistä arkeologisista kohteista (VARK). Alue on merkitty kuuluvaksi Turun kansalliseen kaupunkipuistoon.

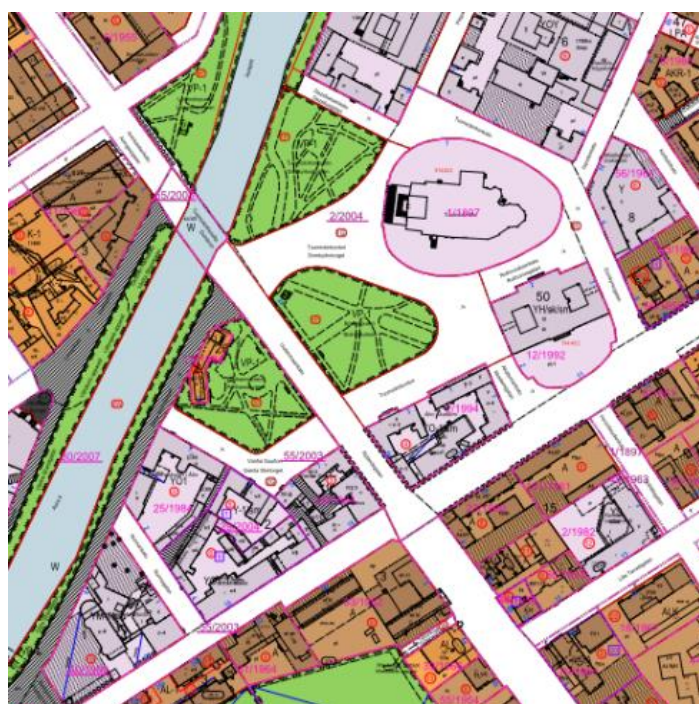

Otteet Yleiskaavasta 2029 ylhäältä alas: kartta 1 yhdyskuntarakenne, kartta 4 liikenne, kartta 7 viherympäristö, maisema ja muinaisjäännökset ja kartta 8 arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet.

Tuomiokirkko on suojeltu kirkkolaiilla, ja alueen muut rakennukset on merkitty suojelluiksi asemakaavapäätöksillä.

Kirkkoa ympäröivien yleisten alueiden eli katujen ja puistojen asemakaavat on uusittu kahdessa osassa 2000-luvun alussa (asemakaavanmuutokset 55/2003 ja 2/2004). Katualueet on merkitty ympäristöltään säilytettäviksi (/s). Puistot (Brahenpuisto, Tuomiokirkonpuisto ja Porthaninpuisto) on osoitettu merkinnällä valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta tärkeä puisto. Alueella olevia rakenteita, rantapenkereitä, tukimuureja, aitoja, kiveyksiä, polkuja, istutuksia yms. ei saa hävittää, ja niitä tulee hoitaa alueen historiallisen arvon mukaisesti. Alueen rakennukset on suojeltu asemakaavanmuutoksilla. Akatemiatalon kortteli on merkitty asemakaavaan muinaismuistolain mukaiseksi muinaismuistoalueeksi.

Tuomiokirkon tontilla on voimassa asemakaava vuodelta 1897. Kaavaan ei sisälly tontti-kohtaisia kaavamääräyksiä eikä suojelumerkintöjä.

Ajantasa-ase­ma­kaava eli kooste voimassa olevista ase­ma­kaavoista.

4.2. Kansallinen kaupunkipuisto

Suunnittelualue kuuluu kokonaisuudessaan Turun kansalliseen kaupunkipuistoon, joka on perustettu vuonna 2013 kaupungin esityksestä ja ympäristöministeriön päätöksellä. Kaupunkipuisto on laaja ja yhtenäinen arvoympäristöjen kokonaisuus, johon kuuluu Aurajoki- varsi puistoinen ja rakennusperintökohteinen sekä Ruissalon saari ja Kupittaaan historiallinen puisto. Kansallisten kaupunkipuistojen tavoitteena on säilyttää kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajana, eheänä kokonaisuutena – kaupunkilaisten olohuoneena.

Kansallinen kaupunkipuisto on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty kaupunkiympäristössä sijaitseva arvokkaiden kulttuuri- ja luonnonmaisemien sekä virkistysalueiden laaja kokonaisuus, jonka säilyttämiseen ja hoitamiseen kaupunki on sitoutunut.

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksessä todetaan Tuomiokirkon ja Vanhan Suurtorin ympäristön olevan kulttuurihistoriallisesti huomattavan arvokasta aluetta, jonka rakennusperintö ulottuu keskiajalle saakka.

Kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa (Turun kulttuuripääkaupunkipuisto, Turun kansallinen kaupunkipuisto, hoito- ja käyttösuunnitelma, 2011) suunnittelualue kuuluu osa-alueeseen historiallisen keskustan jokivarsi (numero 7, merkitty ruskealla). Tuomiokirkonpuisto, Brahenpuisto ja Porthaninpuisto on merkitty suunnitelmassa historiallisiksi puistoiksi (vaalean vihreä). Kehittämisen tavoitteena on kirjattu kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen sekä alueen kaupunkirakenteellinen merkityksen huomiointi. Hoidossa ja kehittämisessä on huomioitava alueen merkitys arvokkaana virkistysympäristönä. Alueen rakenteiden ja kalusteiden rakentamisessa, korjaamisessa sekä uusimisessa tulee kiinnittää huomiota ympäristön hyvään laatuun ja esteettömyyteen sekä kulutuksenkestävyyteen. Vanhan Suurtorin tuntumaan on esitetty laituria, joka soveltuisi mm. melontaan (sininen ympyrä).

Kooste rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä koskevista päätöksistä ja ohjeista osoittaa alueen olevan kauttaaltaan merkittävä. (Turun kaupunki, paikkatieto / Trimble Locus Cloud).

Ote kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmasta.

4.3. Vanhankaupungin kehittäminen

Turun Vanhankaupungin alueelle on laadittu Turun historiallisen keskustan ja yliopistojen alueen kehittämissuunnitelma vuonna 2021. Alueen toimijoiden, Demos Helsingin ja Lundén Architecture Companyn laatiman suunnitelman tavoitteena on vahvistaa aluetta matkailukohteena ja kohtaamispaikkana sekä lisätä ja monipuolistaa alueen palvelu- ja tapahtumatarjontaa ympärivuotisesti. Alue hyötyy Tuomiokirkon ja yliopistojen tuomasta aktiivisuudesta, mutta kehitettävää on erityisesti toiminnoissa ja rakenteellisissa ratkaisuissa, jotka lisäävät alueella viipymistä. Suurtorin ja Tuomiokirkontorin alueelle on ideoitu ulkotilojen parempaa rajaamista sekä rakennusten aktivoimista ja toiminnan laajentamista ulkotiloihin katoksia ja paviljonkeja hyödyntäen. Lisäksi on kaavailtu pienimuotoista lisärakentamista kulttuuri- ja ravintolakäyttöön. Kaupunginhallitus nimesi Vanhankaupungin kehittämisen strategiseksi maankäytön hankkeeksi (kh 22.11.2021 § 519), ja samalla hankkeen yhdeksi toimenpiteeksi päätettiin selvittää Kirkkopuiston terrassin toiminnan jatkamista ja kehittämistä.

Turun historiallisen keskustan ja yliopistojen alueen kehittämissuunnitelma 2021. Kuva: Lundén Architecture Company

4.4. Raitiotie

Turun kaupunginvaltuusto päätti huhtikuussa 2020 (kv 20.4.2020 § 51), että raitiotien suunnittelua jatketaan laatimalla Tiedepuiston ja Sataman linjojen yleis- ja toteutussuunnitelmat. Aiempia suunnitelmia tarkentava yleissuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa lokakuussa 2023 (kh 2.10.2023 § 356), jolloin päätettiin, että raitiotie kulkee Tuomiokirkon kohdalla reittiä Uudenmaankatu–Hämeenkatu. Tuomiokirkontorin kautta kulkevaa reittiä ei suositeltu muun muassa siksi, että se häiritäisi tapahtumatoiminnan kehittämistä torilla. Hankeyhtiö laatii yleissuunnitelmaa tarkemman toteutussuunnitelman välille Varissuo–Tiedepuisto–Kauppatori, ja sen aikana valmistellaan tarvittavat asemakaavanmuutokset ja katusuunnitelmat. Yleis- ja toteutussuunnitelmien valmistumisen jälkeen kaupunginvaltuusto voi tehdä raitiotien rakentamisesta investointipäätöksen tämän hetken arvon mukaan loppuvuodesta 2025.

5 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

Suunnittelualue on mukana valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventointiluettelossa (Rky 2009) nimellä Turun tuomiokirkko ja Turun historiallinen ydinalue (http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4620).

Museoviraston laatima inventointi ohjaa maankäyttöä valtakunnallisesti merkittävien kohteiden ja niiden ajallisen kerroksisuuden säilyttämiseksi. Rky-luettelo on valtioneuvoston päätöksellä otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen.

Turun akatemiatalo (arkkitehti C. Chr. Gjörwell) vuodelta 1815 ja rakennukseen liittyvä edusaukio Hämeenkadun puolella on suojeltu asetuksella 480/85 (asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta).

6 Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualue on osa Turun vanha asemakaava-alue -nimistä kiinteää muinaisjäännöskohdetta (tunnus 853500004). Muinaisjäännösrekisterin tiedoissa on mainittu, että kohteen arkeologiset tutkimukset ovat puutteelliset: https://www.kyppi.fi/palveluikuna/mjreki/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=853500004. Tuomiokirkko on luokiteltu kiinteäksi muinaisjäännöskohteeksi. Kiinteät muinaisjäännökset on rauhoitettu muinaismuistolain nojalla.

Turun museokeskus, joka toimii Varsinais-Suomen alueellisena vastuumuseona, on ollut tapahtumainfranhankkeen suunnittelussa mukana. Arkeologinen kulttuuriperintö on pyritty huomioimaan siten, että infraa on sijoitettu jo ennestään kaivettuihin kohtiin tai kaivuusyvyys on pyritty pitämään mahdollisimman matalana, jotta tarve kajota muinaisjäännökseen on mahdollisimman vähäinen. Infran sijoittelussa on pyritty huomioimaan myös tiedossa olevien suojeltujen kivitalojen jäännösten (ei saa purkaa) sijainti. Tästä huolimatta on hankkeen toteutusvaiheessa tehtävä arkeologisia tutkimuksia. Toteutussuunnitelmista tulee pyytää sekä Museoviraston että Turun museokeskuksen lausunto arkeologisen tutkimustarpeen määrittämiseksi ja tutkimusluvan hakemiseksi. Tutkimusluvan hakee arkeologiset tutkimukset toteuttava yritys.

7 Tapahtumainfran suunnittelu

Tuomiokirkon puolella ei ole varsinaista tapahtumainfraa. Vettä Kirkkopuiston terassille on saatu Piispankadun pään tietämiltä pitkällä pintavedolla, sähköä Turku Energian työmaakeskuksesta. Viemäriilityntä on saatu suhteellisen lähellä olevasta kaivosta. Kirkkopuiston terassin toimintaa nykyinfra ei juuri ole haitannut, mutta vesipisteiden tuominen lähemmäksi ravintolateltoja poistaisi pitkän pintavedon, ja sähköpisteet mahdollistaisivat ravintolayrittäjille esim. valaistuksen lisäämisen.

Vanhan Suurtorin puolelle on aiemmin toteutettu tapahtumasähkö maaluukuin. Kesävettä on saatavilla Porthaninpuistosta. Talvikäyttöön sopiva tapahtumavesi ja viemäri sen sijaan alueelta puuttuvat.

Valaistuksen parantamisen tarvetta on Vanhalla Suurtorilla, Tuomiokirkonpuistossa, Tuomiokirkontorilla sekä itse kirkon ympärillä.

Suunnitelmien myötä alueelle saadaan tapahtumajärjestämistä sekä muuta käyttöä palvelevat ratkaisut niin veden- ja sähkönsaannin kuin viemäroinnin ja valaistuksenkin osalta.

Tuomiokirkon ja Vanhan Suurtorin alueiden tapahtumajärjestäjien kanssa järjestettiin marraskuussa 2020 palaveri, jossa keskusteltiin heidän kokemuksistaan tapahtumien järjestämisestä kyseisillä alueilla ja näkemyksistään. Mukana oli edustajat seuraavista tapahtumista: DBTL, Kirkkopuiston terassi, Keskiaikaiset markkinat ja Vanhan Suurtorin joulu-markkinat, Vegånia, Ölfest ja Kesärauha. Kaupungin edustajia oli mukana vetovoima- ja tapahtumavastuualueelta (tapahtumajohtaja Antti Kirkkola ja lupavalmisteliija Kaisa Kauma-Laula), kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudesta (infran kunnossapitopäällikkö Mari Helin), Keskustan kehittämisen kärkihankkeesta (projektipäällikkö Minna Heiniö ja hankepäällikkö Tuija Alihaanperä) sekä Turun vesihuollosta (työnjohtaja Tommi Santanen, Jari Muurinen, Petri Elo ja kunnossapitopäällikkö Petri Ahti).

Tapahtumajärjestäjien palaute oli, että infran uudistaminen ja lisääminen helpottaisi tapahtumien järjestämistä alueilla. Tuomiokirkon ja Vanhan Suurtorin alueet nähdään alueena, jossa voisi tulevaisuudessa järjestää suuria tapahtumia, jotka levittäytyisivät molemmin puolin Uudenmaankatua. Tämä haluttiin huomioitavan infrasuunnittelussa. Lisäksi pohdittiin, että infrauudistuksen yhteydessä olisi järkevää parantaa myös puistojen valaistusta. Tapahtumainfra palvelee katu- ja torialueilla järjestettäviä tapahtumia. Alueen puistot lukuun ottamatta Tuomiokirkonpuistoa ovat sen sijaan oleilun paikkoja.

Vanhan Suurtorin ja Tuomiokirkon alueen tapahtumainfran suunnittelu käynnistyi keväällä 2021. Ramboll on vastannut vesi-, viemäri- ja sähkösuunnitelmien tekemisestä, ja Turku Energia on vastannut valaistussuunnitelman tekemisestä. Rambollilta vesi- ja viemärisuunnittelusta vastasi yksikön päällikkö Jutta Heikkilä ja sähkösuunnittelusta projektipäällikkö Henri Saar. Turku Energialla valaistussuunnitelman tekemisestä vastasivat suunnittelu- ja projektipäällikkö Antti Viertamo ja pääsuunnittelija Markku Toivonen. Kaupungin asiantuntijat ovat olleet tiiviisti mukana suunnittelussa: maisema-arkkitehti Marie Nyman, lupavalmistelija Kaisa Kauma-Laula, miljöösuunnittelija Tomi Hangisto, käyttöpäällikkö Olli Tirroniemi, ylläpitovalvoja Aki Männistö, katuvalosuunnittelija Tatu Kinnunen, projektipäällikkö Minna Heiniö sekä museopalveluista tutkija Tanja Ratilainen, tutkija Noora Gherghel, kokoelma-amanuenssi Marjo Aurekoski-Turjas ja intendentti Riitta Kormanen. Lisäksi mukana oli Turunmaan Sähköyhdistys ry:n edustajat Arto Auranen ja Jarmo Harju.

8 Suunnitteluratkaisuista

Suunnittelualue kuuluu historiallisen Turun miljöötyyppiin (Yleiskaava 2029, Turun keskustan kaupunkikuva, Turun kaupungin kaupunkiympäristötoimialan kaupunkisuunnittelu, 2017). Suunnitteluratkaisuissa miljöötyyppi on ohjaava tekijä. Kalusteiden ja laitteiden muotokieli on sovitettu kyseiseen miljöötyyppiin täydentämään kaunista kokonaisuutta.

Tapahtumainfraan liittyvät pollarimallit on valittu olevan kalustuksen ja sijoituspaikan mukaan. Uudet luonnonkiviset ajonestopollarit ovat samaa mallia kuin alueelle viime aikoina toteutetut.

Tuomiokirkontorille palautetaan ristikkopylväät. Ristikkopylväiden uusien valaisinten valonjakoon on kiinnitetty erityistä huomiota valon miellyttävyyden ja pehmeän rajautumisen osalta. Tuomiokirkonpuiston apparellin kivimuurin valaistus uusitaan. Tuomiokirkonpuistossa rantaraitille johtavan käytävän valaisematon osuus valaistetaan alueen puistoissa käytössä olevalla lyhtyvalaisinmallilla. Samalla valaisinmallilla täydennetään myös Vanhan Suurtorin valaistusta Ajan Virta -teoksen ympäristössä. Itse taideteoksen vesiputouksen valaistus toteutetaan uudelleen sen oltua vuosia poistettuna. Valon värisävyt on määritelty lämpimiksi, miljööseen sopiviksi ja alueen arvokasta tunnelmaa korostaviksi. Arkeologisten

kohteiden ja puiden juuristoalueen asettamien haasteiden vuoksi kehitettiin valaisinpylväälle kyseisiin olosuhteisiin soveltuva jalustaversio.

Suunnitellut asiat ovat pitkälti kunnossapitoluonteisia tai siinä määrin vähäisiä, että infran suunnittelupäällikkö on katsonut ne rakennussuunnitelmatasoisiksi. Rakennussuunnitelman hyväksyy infran suunnittelupäällikkö allekirjoituksellaan. Osa Tuomiokirkon teknikkapollareista on esitetty lautakunnan hyväksymässä ympäristösuunnitelmassa vuonna 2010 (YKL 30.3.2010, § 164, Dno 1361-2010). Nämä kuitenkin jäivät tuolloin toteuttamatta.

9 Hankkeen vaikutukset kunnossapitoon

Tapahtumainfra mahdollistaa pienempien tapahtumajärjestäjien tai alueen muiden toimijoiden järjestää tapahtumia alueella, kun sähköä ja vettä on tarjolla. Tapahtumat puolestaan elävöittävät paitsi Tuomiokirkon ympäristöä myös koko Vanhaakaupunkia. Tapahtumat tuovat myös näkyvyyttä ja asiakkaita alueen kulttuuri- ja ravintolatoimijoille. Toisaalta lisääntyvät tapahtumat voivat aiheuttaa meluhaittaa tai häiriötä alueen asukkaille, ja siksi on aktiivisesti seurattava tapahtumien vaikutusta alueeseen ja sen asukkaisiin esimerkiksi keskustelemalla alueen toimijoiden ja asukkaiden kanssa.

Hankkeen suunnitteluratkaisuissa on huomioitu alueen vaatima esteettisyys, joka vaikuttaa kaupunkilaisten kokemaan alueen houkuttelevuuteen.

Tuomiokirkon Kirkkopuiston terassin wc-paikan määrittelevä viemäri siirtyy hieman puiston suuntaan nykyiseltä paikalta, mutta wc sijaitsee jatkossakin torin puolella. Huomioitavaa on, että Kirkkopuiston terassin wc-tiloja voivat käyttää myös muut kuin terassin asiakkaat.

Mahdolliset uudistustyöstä johtuvat, alueella tehtävät arkeologiset kaivaukset kiinnostavat kaupunkilaisia ja antavat heille mahdollisuuden ymmärtää alueen historiaa myös sitä kautta.

Kunnossapidon kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella huomioidaan talvikunnossapito riittävin etäisyyksin sekä nurmenleikkuu siten, että leikattavilla alueilla laitteiden ympärille asennetaan noppakiveykset.

10 Hankkeen kytkeytyminen muihin hankkeisiin

Keskustan kehittämisen kärkihankeen yhtenä kehittämiskohteena on Vanhankaupungin alue. Alueelle valmistui keväällä 2021 Turun historiallisen keskustan ja yliopistojen alueen kehittämissuunnitelma, joka antaa suuntaviivat alueen kehittämiseksi. Kehityssuunnitelmaa olivat työstämässä Suomen Yliopistokiinteistöt, Stiftelsen för Åbo Akademi, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä, Turun kaupunki, Turun yliopisto, Turun Yliopistosäätiö, Turun Ylioppilaskyläsäätiö ja Åbo Akademi. Työhön osallistuivat Lundén Architecture Company ja Demos Helsinki. Saman vuoden syksyllä kaupunginhallitus nimesi Vanhankaupungin strategisen maankäytön hankkeen ja asetti hankkeen tavoitteet sekä kehittämissuunnitelman laatimisen jälkeiset tavoitteet (kh 22.11.2021 § 519). Tavoitteena on muun muassa seuraavat:

- Aktivoimme alueen ympärivuotista elävyyttä tarjoamalla toimijoille mahdollisuuden tuottaa kaikenikäisille suunnattua ja ympärivuotista kulttuuri-, tapahtuma-, liikunta- ja palvelutarjontaa.
- Lisäämme Vanhankaupungin alueen vetovoimaa ja viihtyisyyttä kehittämällä alueen tiloja, paikkoja, julkisia kaupunkitiloja sekä viheralueita entistä avoimemmaksi ja toimeliaammaksi.

Turun raitiotien yleissuunnitelma valmistui keväällä 2023, ja siinä on valmisteltu ensimmäinen 11 kilometrin pituinen raitiotieosuus sataman ja Varissuon välille. Yleissuunnitelma lähetettiin lausuntokierrokselle, ja lokakuussa 2023 kaupunginhallitus päättää raitiotien toteutussuunnittelusta ja reitistä (kh 2.10.2023 § 356). Vanhankaupungin alueella raide on suunniteltu rakennettavan Uudenmaankadun kautta.

Aurajoen itärannalle välille Agricolankatu–Jokikatu on tehty hankesuunnitelma rantaväylästä eli uuden jalankulku- ja pyöräily-yhteyden toteuttamisesta. Hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa helmikuussa 2022 (kv 14.2.2022 § 26). Päivitystyö on meneillään toteutussuunnitteluyksikössä. Tapahtumainfran suunnittelun yhteydessä huomioitiin rantaväylän suunnitelma ja sen yhteydessä tehtävä valaistuksen parantaminen.

11 Hankkeen riskit

Arkeologinen kulttuuriperintö: Tapahtumainfran on suunniteltu sijoitettavan sellaisiin paikkoihin, joissa on tehty aikaisemmin arkeologisia tutkimuksia tai joissa on tarpeen vain arkeologinen valvonta. Lisäksi kaivuusyvyys on määritelty siten, että kaivuutyöt eivät mene liian syvälle tai ne eivät häiritse muinaisjäännöksiä. Suunnittelussa on ollut mukana

kaupungin arkeologi, ja häntä on konsultoitu työn edetessä aktiivisesti. Tapahtumainfran uudistamisen edetessä voi kuitenkin tulla vastaan arkeologisten lisäselvitysten tarve, esimerkiksi jos suunniteltuja vetoja pitää muuttaa. Siinä tapauksessa työ vaatii arkeologisia tutkimuksia, jotka nostavat työn kustannuksia ja viivästyttävät toteutuksen aikataulua.

PIMA-kohteet: Alueella kokonaisuudessaan on PIMA-kohteita, mutta Pinellan PIMA-kohteita lukuun ottamatta kaikki sijaitsevat tonteilla. Pinellan läheisyydessä ei työskennellä, vaikka se sijaitsee suunnittelualuerajauksen sisäpuolella. Alueella on lisäksi todettu aikaisemmissa arkeologisissa tutkimuksissa menneiden vuosisatojen kaupunkipaloista johtuvia pilaantuneita maa-aineksia. Työmaan aikana tulee kuitenkin suorittaa tarkkailua pilaantuneiden maiden esiintymisen varalta.

12 Hankkeen kestävän kehityksen tavoitteet

Hanke suunnitellaan kestävän kehityksen periaattein ympäristö- ja elinkaarinäkökohdat huomioon ottaen. Vaikutukset ympäröivään luontoon ovat vähäiset. Nurmipinnoilla kaivetaan pistemäisesti, juuristoalueita varjellen. Luontoselvitystä ei olla vähäisten vaikutusten vuoksi katsottu tarpeelliseksi tehdä.

12.1. Energiatehokkuus

Uuden valaistussuunnitelman mukainen kokonaisteho on 4768 W nykyisen ollessa 10 818 W. Vuotuinen energiansäästö 4000 h paloajalla on 24 200 kW. Kaikki uudet valaisimet varustetaan zhaga-liittimillä, jotka mahdollistavat valaisinkohtaisen ohjaimen asennuksen. Valaisinkohtaisella ohjaimella valaistus voidaan himmentää tarvittaessa ja näin saavuttaa entistä suuremmat energiansäästöt. Energiansäästön lisäksi valaistuksen laatu paranee huomattavasti. Valaisinpylväitä lisätään mm. Vanhalle Suurtorille sekä Tuomiokirkonpuistoon, ja myös muualla valaistuksen tasaisuus paranee led-valaisimien parempien optiikoiden ansiosta. Suunnitelman mukainen valaistus vähentää ympäristöön tulevaa häiriövaloa. Ristikkopylväisiin ja ripustusvaijereihin tulevat valaisimet asennetaan 0-asteen asennuskulmaan, eli valaisimia ei kallisteta, jolloin led-valaisimien optiikat rajaavat valon hyvin tarkasti halutulle alueelle. Kaikkien suunniteltujen led-valaisimien elinikä on vähintään 100 000 h (L80B10).

12.2. Kiertotalous

Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa rajoitetaan jätteen syntyä rakennus- ja purkuprosessien aikana EU:n rakennus- ja purkujätteen käsittely- ja kierrätysmallia noudattaen

ja ottaen huomioon parhaat käytettävissä olevat tekniikat ja käyttäen valikoivaa purkua, mikä mahdollistaa vaarallisten aineiden poistamisen ja turvallisen käsittelyn sekä helpottaa uudelleenkäyttöä ja laadukasta kierrätystä poistamalla materiaaleja valikoivasti hyödyntämällä käytössä olevia rakennus- ja purkujätteen lajittelujärjestelmiä.

Valaistusrakenteet niin muotoilun kuin materiaalien ja pintakäsittelyiden osalta on valittu siten, että saavutetaan pitkä visuaalinen ja rakenteellinen käyttöikä. Lyhtyvalaisimissa käytetään valurautapylvästä ja kuparilyhtyä. Ristikkopylvään teräksen ainevahvuus ja maalausjärjestelmä tuottaa vähintään 150 vuoden käyttöiän.

Metallit raaka-aineina ovat hyvin kierrätettäviä. Kivimateriaalin – noppa- ja nupukivien – osalta suositetaan uudelleenkäyttöä eli varastovarannon hyödyntämistä.

Työmaalla tuotetun rakennus- ja purkujätteen tavoitteellinen kierrätys- ja uudelleenkäyttöaste on yli 70 %.

13 Viestintä

Hankkeen päätöksenteosta ja etenemisvaiheista viestitään aktiivisesti eri kohderyhmille. Kun hanke on hyväksytty, päätös menee tiedoksi kaupunkiympäristölautakuntaan ja kaupunginhallitukseen sekä hankkeen suunnittelussa mukana olleille asiantuntijoille.

Tapahtumainfran uudistamisesta viestitään päätöksenteon jälkeen, rakennustöiden alkaessa sekä niiden päättyessä alueen toimijoille ja asukkaille. Kaupunkilaisille viestitään rakennustöiden alkaessa.

Viestinnästä vastaa keskustan kehittämisen kärkihankkeen hankepäällikkö. Tiedot hankkeesta ja sen etenemisestä löytyvät hankkeen ajan Keskustan kehittämisen kärkihankkeen sivuilta.

14 Arvio hankkeen toteuttamiskustannuksista

Hankesuunnitelman laatimisen yhteydessä on arvioitu toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Kustannusarviot ovat rakennussuunnitelmatasoisia.

Ilmoitettujen kustannusten arvonlisävero on 0 %.

Kustannusarviot eivät sisällä mahdollisia PIMA-kustannuksia.

- Vesi- ja viemärintyöt 262 000 €
- Sähkötyöt 348 000 €

- Valaistus 505 000 €
- Arkeologinen valvonta ja tutkimukset (arvio) 75 000 €
- Kalusteet ja kiveykset 24 000 €
- Työmaa- ja tilaajatehtävät 865 000 €

Kustannusarvio yhteensä 2 080 000 € (alv 0 %, MAKU: 131,6; 8/2023, 2015=100)

Kustannusarvio sisältää rakennusosien lisäksi arkeologisen valvonnan ja tutkimuksen, työmaa- ja tilaajatehtävät sekä hankevarauksen (30 %).

15 Tavoiteaikataulu

Hankekortin hyväksymisen jälkeen hankkeelle osoitetaan määrärahat infran investointiohjelmassa. Tapahtumainfran toteuttaminen on kiireellinen, koska Tuomiokirkontorilla infraa ei juurikaan ole, ja esimerkiksi Kirkkopuiston terassia lähinnä oleva vesipiste sijaitsee Piispankadun ja Tuomiokirkonkadun risteysalueella. Veto vesipisteeltä terassialueelle häiritsee Tuomiokirkonkadun liikennettä. Vanhalta Suurtorilta puuttuvat siellä järjestettävien tapahtumien vaatimat viemärit. Työn ajoitus pitää kuitenkin tehdä siten, että se ei häiritse alueilla järjestettäviä tapahtumia ja Kirkkopuiston terassin toimintaa. Kyseessä on kokonaisurakka.

16 Liitteet

Liite 1 (salattu), sisältää seuraavat suunnitelmat:

- W 4802 024 (tapahtumainfra, kalusteet, laitteet)
- UV-21-059-1 (valaistussuunnitelma)
- D 4802 021 (vesihuoltosuunnitelma)
- D 6723 020 (vesihuoltosuunnitelma)
- 4802 022_9 (sähkösuunnitelma)
- 4802 022_10 (sähkösuunnitelma)